

Değerli Meslektaşlarımız,

Son günlerde birçok üyemiz Derneğimize ulaşarak İl Sağlık Müdürlüğünün MBYS'ye (Muayenehane Bilgi Yönetim Sistemi) veri girişi yapılmasını talep ettiğini, veri girişi yapmayanlar hakkında tutanak tutarak yaptırım uygulanacağını söylediğini iletmiştir. MBYS'ye veri girişine ilişkin daha önce Derneğimiz tarafından bilgi notları, örnek itiraz dilekçeleri, yargı kararları paylaşılmış olmakla birlikte üyelerimizin sorularının arttığı görüldüğünden soru-cevap şeklindeki bu duyurunun yapılmasında fayda olacağı düşünülmüştür.

1- MBYS'ye hastalarımın veri girişinin yapılması talebinin hukuki bir dayanağı var mıdır?

Sağlık Bakanlığı 12.3.2021 tarihinde bir yazı yayınlamış, mesleğini serbest olarak yürüten hekim ve dişhekimlerinin hastalarına ait kişisel ve sağlık bilgilerini Muayene Bilgi Yönetim Sistemi'ne girmelerini istemişti. Bu yazının iptali istemiyle Türk Tabipleri Birliği ve Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından açılan davada Danıştay 10.Dairesi oybirliği ile işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar vermişti. **(EK-1)** Gerekçesinde;

- Sağlık verilerinin ne kadarının, hangi süreyle, kimler tarafından işleneceğinin hukuken belirli olmadığı,
- İleri sürülen amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olan alanla sınırlı kalıp kalmadığının, ölçülü olup olmadığının anlaşılamadığı,
- Bu yönüyle belirli, açık ve anlaşılır olmayan düzenlemede hukuka uyarlık bulunmadığı
- Yazıya dayanak olarak gösterilen Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmeliğin 27/8 maddesinin de Danıştay tarafından iptal edildiği belirtilmişti.

Bakanlık söz konusu karara itiraz etmiş, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) Bakanlığın itirazını oy çokluğu ile kabul etmişti. **(EK-2)** İDDK'nın bu kararının ardından Sağlık Bakanlığı tüm taşra teşkilatlarına "Veri Gönderimi" konulu 28.12.2022 tarih ve E-75730711-719 sayılı bir yazı iletmış, yukarıdaki yargısal süreci aktararak kamu ve özel tüm sağlık kuruluşlarının hasta bilgilerini merkezi veri sistemine girmesini istemiştir. **(EK-3)**

Hastaların genel ve özel nitelikteki kişisel verilerine rızaları olmaksızın erişme amacı taşıyan, özel hayatın gizliliğine müdahale eden, hekimleri de sır saklama yükümlülüklerini ihlal etmeye zorlayan Bakanlığın bu yazısının, hastalarımızın sağlık verilerine erişme amacı taşıyan önceki yazılar gibi hukuka aykırı olduğunu düşünmekteyiz. Danıştay 10.Dairesinin yukarıda gerekçeleri açıklanan kararı da bu hususu açıkça ortaya koymaktadır.

Her ne kadar Bakanlık, İDDK kararının kendisine hasta verilerine erişme yetkisi verdiği sonucuna ulaşarak söz konusu işlemi tesis etmişse de böyle bir durum söz konusu değildir. İDDK; işlemin yeni bir kural getirmeyip mevzuattaki mevcut hükümleri tekrarlayan nitelikte olduğunu ifade etmiş ve yalnızca Bakanlığın merkezi bir sistem kurmaya yetkili olup olmadığı yönünden bir değerlendirme yapmıştır. Ancak işlemi temel hak ve özgürlüklerin korunması, ölçülülük, yasallık, demokratik bir

toplumda gereklilik gibi temel hukuki ölçütler üzerinden ele almamıştır. Üstelik İDDK'nın yetki değerlendirmesini, daha önce bir başka dosyada kendisinin Anayasaya aykırı bulduğu bir hükme dayandırdığı görülmektedir.

İDDK'nın yürütmenin durdurulması kararını kaldırması, davanın sonuçlandığı anlamına da gelmemektedir. Yürütmenin durdurulması, işlemin uygulamasının durdurulması için alınması istenen bir tedbirken davadaki asıl talep bir iptal kararı verilmesidir. Davayı gören Danıştay 10.Dairesi nihai kararını, duruşmanın görülmesinin ardından verecektir. Bu dava sonucunda iptal kararı verilme ihtimalinin bulunması karşısında, hukuka uygun olmayan ve bir kere yapıldığında artık geri almanın mümkün olmadığı bir veri aktarımını gerçekleştirmenin, Türk Ceza Kanunu'nun 134.maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile 136.maddesinde düzenlenen kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme suçunu oluşturabileceğini değerlendirmekteyiz.

2- MBYS'ye hastalarımın bilgilerini girmezsem nasıl bir yaptırımla karşılaşabilirim?

Hastaların kişisel sağlık verilerinin merkezi veri sistemine aktarılmaması halinde Bakanlık, 3359 sayılı Kanunun Ek-11.maddesi uyarınca yaptırım uygulayacağını belirtmektedir. Söz konusu maddede; Bakanlıkça belirlenen kayıtları uygun şekilde tutmayan veya bildirim zorunluluğunu yerine getirmeyen sağlık kurum ve kuruluşlarının;

- **Önce 2 defa uyarılacağı,**
- **2 uyarının ardından istemi yerine getirmeyenlere bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin yüzde biri kadar idari para cezası verileceği,**
- İdari para cezasına konu fiilin 1 yıl içerisindeki yeniden tekrarında idari para cezasının bir kat artırılarak uygulanacağı, son tekrarında sağlık kuruluşunun faaliyetinin on güne kadar durdurulacağı belirtilmektedir.

Bununla birlikte söz konusu yaptırım hükmü; 2014 yılında sağlık hizmeti sunucularının başkaca bildirim yükümlülükleri yönünden getirilmiştir. Ancak hastaların özel nitelikte sağlık bilgilerini rızaları olmaksızın paylaşımını yasaklayan Kişisel Verileri Koruma Kanunu 2016 yılında yürürlüğe girmiş, bu yasağa aykırılık halinde Türk Ceza Kanunu'nun 134-138 maddelerinde hapis cezası öngörülmüştür. Bu haliyle, 3359 sayılı Kanunun Ek-11.maddesinin, hasta verilerinin rızaları olmaksızın Bakanlığa bildirilmemesini kapsamadığı, bu maddeye dayanılarak uygulanacak yaptırımların hukuka aykırı olacağı düşüncesindeyiz.

3- MBYS'ye veri girişi yapmam talebine karşılık nasıl bir hukuki yol izleyebilirim?

Uygulamada İl Sağlık Müdürlüklerinin öncelikle Sağlık Bakanlığı'nın ekte sunulan 28.12.2022 tarih ve E-75730711-719 sayılı yazısını muayenehane hekimlerine göndererek veri girişi yapılması talebinde bulunduğu, yazının tebliğ alındığına ilişkin bir tebliğ-tebellüğ belgesinin kendisine gönderilmesini istediği öğrenilmiştir.

Öncelikle, Müdürlüklerin iletildiği söz konusu yazıların tebliğ alındığını gösterir belgelerin imzalanmasında bir sakınca olmadığını bilginize sunarız. Söz konusu belge, talebin yerine getirileceğini değil, yalnızca ilgili tarafından tebliğ alındığını göstermektedir. Bununla birlikte, imzalamakta çekince duyan meslektaşlarımız aşağıdaki şerh metnini düşerek tebliğ belgelerini imzalayabilirler:

“Hastalarımın sağlık bilgilerini izinleri ve kanuni zorunluluk olmaksızın paylaşmam hukuka aykırı olduğundan tebliğ tutanağını itirazıma dair şerh düşerek imzalıyorum.”

İkinci olarak, İl Sağlık Müdürlüğü'nden, MBYS'ye veri girişi yapılmasına ilişkin yazıyı tebliğ almanızın ardından ekte bilginize sunulan itiraz dilekçesini kendi bilgilerinizi işleyerek Müdürlüğe verebilirsiniz. **(EK-4)** Bu itiraz, MBYS'ye veri girişi yapılmaması halinde Bakanlığın bir yaptırım uygulamasının önüne geçmeyecektir. Ancak geçmişte Bakanlık benzer taleplerde bulunduğu, birçok hekimin itiraz ettiğini ve bunun sonucunda Bakanlığın talepleri askıya aldığı bilmekteyiz.

Üçüncü olarak, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6.maddesi uyarınca hasta verilerinin paylaşılabilmesi için veri sahibi hastaların açık rızası alınmasının gerektiği bilinmektedir. Açık rıza, bilgilendirmeye dayalı, özgür iradeye dayanan onay anlamına gelmektedir. Bu nedenle hasta bilgilerini MBYS'ye girmeden Derneğimiz Hukuk Bürosu tarafından hazırlanan ekteki aydınlatma ve rıza formunu hastalarınıza verebilir, böylelikle rıza göstermeyenlerin verilerinin MBYS'ye girilemediğini İl Sağlık Müdürlüğüne bildirebilirsiniz. **(EK-5)**

Son olarak, eğer MBYS'ye hasta bilgilerini girmemeniz dolayısıyla;

- İl Sağlık Müdürlüğü hakkınızda uyarı yaptırımı uygulanmasına karar verirse, bu kararın tarafınıza tebliğ edilmesinden itibaren 60 gün içerisinde bulunduğunuz ildeki idare mahkemelerinde dava açabileceğinizi,
- İl Sağlık Müdürlüğü hakkınızda idari para cezası yaptırımı uygulanmasına karar verirse, bu kararın tarafınıza tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde bulunduğunuz ildeki sulh ceza mahkemesine itiraz edebileceğinizi bilginize sunarız.

Derneğimiz, Bakanlığın temel hakları hukuka aykırı olarak sınırlama sonucu doğuran, meslektaşlarımızı yaptırım tehdidiyle mesleki yükümlülüklerine aykırı davranmaya zorlayan işlemlerin iptali, hukuka uygun işlemlerin tesisi için girişimlerini sürdürmeye devam edecek, MBYS'ye veri girişi yapılmaması dolayısıyla yaptırıma uğrayan meslektaşlarımıza hukuki destek sağlayacaktır.

Bu nedenle, konuya ilişkin yazılı bir tebligat alan, yaptırıma uğrayan, daha fazla bilgi almak isteyen, soru ve çekinceleri olan meslektaşlarımızın Derneğimiz ve Hukuk Bürosuyla iletişime geçebileceklerini bilginize sunar, yaşam ve sağlık hakkını koruma üzerine kurulu mesleğimizi ancak meslek etiği kurallarını benimsediğimiz ölçüde gereğince yerine getirebileceğimizi meslektaşlarımızla bir kez daha paylaşırız.

Saygılarımızla,